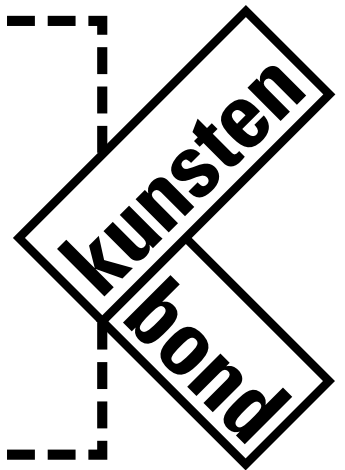

Position Paper Kunstenbond
Jonge makers in de culturele en creatieve sector en hun carrière
Tweede Kamer, 14 juni 2023

Een duurzame loopbaan in de culturele en creatieve sector

Het is goed dat er extra aandacht is voor jonge makers, maar nog beter is aandacht voor de gehele loopbaan. Gevraagd naar hun carrière geven ook jonge makers aan dat ze een duurzaam loopbaanperspectief missen. Een goede start maken is namelijk bepaald nog geen garantie voor een duurzame carrière. Iedere loopbaanfase kent te veel onzekerheden: niet alleen die van de starter, maar ook die van een mid-career of een senior.

Er moet te veel tijd besteed worden aan randzaken

Wel of geen stichting oprichten? Welk begrotingsformat moet ik deze keer gebruiken? Hoe zorg ik dat mijn plan past binnen de beoordelingscriteria? Makers zijn zeer veel tijd kwijt met dit soort randvoorwaarden. Ze moeten steeds opnieuw leuren met plannen en projecten, aanvragen en hopen op een toekenning. Daarbij komen zij in een hordeloop terecht: om subsidie te krijgen heb je speelbeurten nodig, om geboekt te worden heb je een producent of boeker nodig, om te kunnen werken heb je subsidie nodig. Een jong lid van de Kunstenbond verzucht: “ik ben heel blij als ik eindelijk kunst kan gaan maken.”

Aansluiting van opleiding op de beroepspraktijk is gebrekkig

De overgang van leeromgeving naar werkpraktijk is groot. School of werkgevers bieden institutionele faciliteiten waar je gebruik van kan maken, maar als zzp'er moet je dat zelf organiseren.

Ondernemersvaardigheden leren doe je hoofdzakelijk in praktijk. En het kost een paar jaar om die vaardigheden goed onder de knie te krijgen en een beroepspraktijk op te bouwen met een portfolio van activiteiten en een financieringsmix van eigen investeringen, eigen inkomsten en projectsubsidies.

“7 vinkjes”

De gunfactor, willekeur, geluk: je moet gezien worden en geselecteerd worden. Talent is niet genoeg om het te maken. Je hebt toegang via een netwerk nodig, maar een achtergrond om je financieel staande te kunnen houden en het je te kunnen permitteren om een tijd voor weinig of geen geld te kunnen werken, het vol te houden, of risico's te kunnen nemen en die op te houden kunnen vangen. Niet iedereen kan het zich permitteren om in de culturele en creatieve sector te blijven werken.

Ruimte om te werken, wonen en leven

Je hebt plekken nodig om te oefenen, te werken, te repeteren en te presenteren. Die moeten betaalbaar en toegankelijk zijn. Doorlopend een ruimte huren zit er voor jonge makers meestal niet in. Een danser huurt alleen een studio om te repeteren na toekenning van subsidie. Muziek maken kan en mag niet in broedplaatsen, alleen op specifieke plekken. Voor beeldend kunstenaars zijn atelierplekken schaars. Woonruimte is vaak tijdelijk en duur.

Wonen en werken beïnvloeden en versterken elkaar. Je moet jezelf kunnen wortelen en aarden als mens en kunstenaar. Je kunnen binden en onderdeel zijn van een gemeenschap. Als wonen en werken los zand is verlies je binding, kwaliteit en capaciteit.

Ruimte in je hoofd: klachten over stress en burn-out zijn hoog

Het - telkens opnieuw - jezelf moeten bewijzen, fondsen aanvragen, en onzekerheid vragen veel energie. Onzekere inkomsten en lage verdiensten zijn een stressbron op zich. Exemplarisch: een jonge maker ervoer bij een eenjarige werkbeurs hoeveel gezonder hij zich voelde en hoe anders dat was dan gewoonlijk. Hij noemde het een openbaring en een heel nieuwe ervaring. Bij een stapeling van factoren zie je het vaak mis gaan: werken als zzp'er, te weinig of juist te veel werk, onderhuur, de druk van een studieschuld, nog geen reserves of buffer, en vervolgens een burn-out. Herstellen van een burn-out als startende zzp'er is ingewikkeld zonder inkomen en zicht op hervatting van werk.

